

УДК 929 Стојић М.(093)(047.53)
94(497.15)“1941/1945”(093)

DOI <https://doi.org/10.58378/GIG.14.2022.RAD.165-176>

критичко издање научне грађе / critical edition of scientific material

примљен / received: 07. 04. 2022.

прихваћен / accepted: 17. 11. 2022.

Борис РАДАКОВИЋ, историчар
Меморијални музеј на Мраковици
borisradakovic7@gmail.com

СЈЕЋАЊЕ МИЛОВАНА СТОЈИЋА ИЗ БУСНОВА НА ДРУГИ СВЈЕТСКИ РАТ И ПОСЛИЈЕРАТНЕ ГОДИНЕ

Сажетак: У овом тексту забиљежено је свједочење Милована Стојића из Буснова код Приједора. Милован је рођен 1936. године у Бусновима гдје и сад живи. Присјетио се догађаја из Другог свјетског рата на подручју свога села и стања током првих поратних година. Аутор је, поред приређеног текста, а на основу изворне грађе и литературе, детаљније приказао страдање цивилног становништва Буснова.

Кључне ријечи: Буснови, четници, партизани, усташе, Нијемци, комунисти, страдање цивила, сиромаштво.

Са господином Стојићем обавили смо разговор 20. децембра 2019. године, у његовој кући у Бусновима. Том приликом господин Стојић се присјетио догађаја које памти или оних о којима је слушао од својих најближих сродника. У рату је изгубио неколико чланова фамилије, међу њима и оца Вида којег су ликвидирале усташе у лето 1941. године, током првих масовних покоља српског становништва на подручју тадашњег среза Приједор. Са подручја Буснова је, према до сада познатим подацима, у геноциду над Србима у НДХ страдао укупно 91 српски цивил. Од тога броја је, у покољима 1941, убијено 72 становника Буснова, а поименични списак страдалих цивила налази се у прилогу на крају рада.

До овог броја страдалих дошли смо упоређивањем спискова Савеза удружења бораца Народноослободилачког рата (СУБНОР) Приједор, који се налази у архиву Меморијалног музеја на Мраковици, и списка цивилних жртава који посједује Музеј жртава геноцида у Београду. Када се та два списка упореде, долазимо до цифре од 59 цивилних жртава из Буснова. Том броју страдалих додали смо имена 32 страдалника која смо пронашли у једном документу *Земаљске комисије за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача*, а којих нема ни на једном списку цивилних жртава.¹ Важно је напоменути да се имена новоустановљених цивилних жртава (њих 18) налазе на Меморијалном зиду на Мраковици, поред побројаних партизанских жртава. Такође, на списку страдалих Музеја жртава геноцида налази се још 5 имена која се подударају са именима из поменутог документа (тако да их нисмо рачунали у 32 новоустановљене цивилне жртве), али се такође налазе поред имена партизанских жртава на Меморијалном зиду на Мраковици. Сматрамо да документ *Земаљске комисије*, који је настао убрзо након рата, има већу тежину него накнадни спискови: и вријеме, и начин и мјесто смрти нам говоре да се ради о цивилима. Свједок Стојић је истакао да породице страдалих цивила из 1941. године нису имале никаквих бенефиција од стране државе јер њихови најближи нису били војне жртве, тако да, по његовим ријечима, можемо избацити материјалну корист као разлог стављања цивилних жртава међу војне.²

Буснови су чисто српско село тако да у вријеме НДХ није било локалне усташке организације. Налазе се на око 19 километара јужно од града

1 Архив Босне и Херцеговине (АБиХ), ФондЗемаљске комисије за Босну и Херцеговину за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача, Кут. 166, Инв. број: 56004, Записник састављен 7. августа 1946. г. за Мјесни одбор Буснови.

2 Погинулих партизана са подручја Буснова на Меморијалном зиду на Мраковици има укупно 88, али када се од тога броја одбију 23 цивилне жртве које се налазе међу партизанским, долазимо до броја од 65 погинулих партизана из овог села. Пошто је у овом селу било и четника, сигурно да је и међу њима било погинулих, али ти подаци нам нису познати. – Меморијални музеј на Мраковици, Списак бораца НОР – Меморијални зид.

Приједора. Из околних села која су имала усташку организацију или оружанске станице, долазили су усташе и жандари (оружници) у Буснове и тамо вршили убиства, пљачке и друга недјела. Ликвидације Срба у Бусновима почињу почетком јула 1941. године. Тада је из Марићке дошао жандар (оружник) Нурија Поздерац са још једним жандаром и одвео од куће Вучковић Обрада и Радић Лазара који су стрељани у Приједору. Усташе Грга Јурић и Шабан Иван Османовић су, 20 јула 1941. године, одвели Радић Станоју у Козарац гдје је исти и ликвидан. Убрзо након тога, 27. јула, жандар Јуре Туњић из Марићке је, са још петорицом жандара, извео из школе „учитеља Душана Пантелића. Пантелића су злостављали, па је он хтио побјећи, али су га ти жандари ранили, ухватили и убили, и оставили га лежати мртвог на цести.“³

Најмасовније страдање Срба у Бусновима десило се 28. јула 1941. године. Тада се окупило око стотину усташа из Стратинске, Обровца, Бронзаног Мајдана (подручје Бањалуке) и Сасине (подручје Санског Моста): „Чим су те усташе дошле у село Буснове, разишле су се по селу и одводили људе из кућа, а купили су људе и по пољу гдје су исти жели и косили. Одмах су у селу Бусновима убили Кондић Драгољуба и Лакић Милију, а остале су одвели још истог дана у село Сасину и тамо их побили.“⁴ Напад на Буснове је предводио Видовић Миле, усташки таборник из Стратинске, а остали познати злочинци из те групе били су: Вуковић Петар (Ракелићи), Матић Лука, Богдановић Марко, Луцић Марко (Сасина), Прањић Петар, Јозић Мато, Вуковић Иван, Маркановић Илија, Маркановић Нико, Јурић Лука (Сасина), Јурић Винко, Козић Маријан, Мајданчић Иво, Козић Илија, Козић Јуро, Луцић Петар и Марушић Августин (Сасина).

Крволочне усташе из Сасине организовао је и предводио римокатолички свештеник фра Лука Тешић. Он је лично водио усташе из Сасине у нападе на српска села и учествовао у ликвидацији српског становништва.⁵ Ликвидација Срба из Буснова требало је да буде и инструмент присилног римокатоличеза православних Срба у сусједним селима: „Када је у лето 1941. год. отјерано око 67 људи из сусједног села Буснова и када су исти стрељани у Сасини, у нашем селу су се почеле налазити цедуље писане руком, да пређемо на католичку вјеру јер ћемо иначе проћи као Буснови.“⁶

3 АБиХ, Фонд Земаљске комисије за Босну и Херцеговину за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача, Кут. 166, Инв. број: 56004, Записник састављен 7. августа 1946. г. за Мјесни одбор Буснови по Земаљској комисији за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача.

4 Исто.

5 АБиХ, Фонд Земаљске комисије за Босну и Херцеговину за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача, Кут. 22, Одлука 1309/II, Одлука о утврђивању злочина окупатора и њихових помагача.

6 АБиХ, Фонд Земаљске комисије за Босну и Херцеговину за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача, Кут. 172, Инв. број: 55991, Записник састављен 1. августа 1946. г. за Мјесни народни одбор Марићка по Земаљској комисији за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача.

Након покоља српског становништва у лето 1941. године, Буснови су били поштеђени даљих масовних покоља. Усташе су, током прве половине 1942. године, долазили у Буснове и пљачкали и палили српске куће. Од априла до јуна 1942. године, запалили су 52 куће у овом селу. Ипак, масовних покоља више није било осим појединачних ликвидација српских сељака. Све то ће престати јуна 1942. године, када локалне четничке снаге склопе споразум о ненападању са НДХ.⁷ Буснови су, од лета 1942, били под контролом четничког пука *Мањача* којим је командовао потпоручник Вукашин Марчетић.⁸ У октобру 1943. године, Буснови су реорганизацијом четничких снага потпали под јурисдикцију Четвртог батаљона Друге четничке бригаде *Змијање*.⁹ Током 1944. године, Буснови ће бити под утицајем Тимарског четничког одреда чији је командант био бивши партизански командант Васо Мијатовић.¹⁰ У периоду четничке контроле, није било злочина над српским

7 АБиХ, Фонд Земаљске комисије за Босну и Херцеговину за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача, Кут. 166, Инв. број: 56004, Записник састављен 7. августа 1946. г. за Мјесни одбор Буснови по Земаљској комисији за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача.

8 Марчетићеви четници пазили су на српска села јужно од ријеке Сане на подручју Приједора и сусједна села на подручју Бањалуке. Током новембра 1942. године, четници су упозоравали хрватске власти да су четничке снаге спремне да се обрачунају са свим пљачкашким и злочинашким појединцима и јединицама НДХ. Штаб четничког пука „Мањача“ писао је 9. новембра 1942. године хрватским властима у Приједору: „Данас ми је моја патрола предала г. Баче Мату и Вершића Марка, који су упућени у српска села Буснове, Томашицу и Гаћане (срез Приједор – прим. аутора), тиме да тамо пописују неке залихе жита. Наслову напомињем да су у тим селима извршени пописи вишкова житарица и биће подјељени по оним селима и оним људима који су хрватске власти и усташке власти опљачкале, а која су то села ваљда вам је то познато, и у њима сте показали <хиљаду година хрватске културе>. Напомињем да ће сваки онај који пође са сличним намјерама прије него се подмире опљачкани Срби бити сматран као пљачкаш српског народа и према њему ће се поступати према четничким прописима – законима. В. Адамовић, *Године страдања 1941/42. – НДХ и њени злочини над српским народом у Приједору и околини 1941/42: Прилози проучавању злочина геноцида над српским народом у Пошкзарју*, Друго издање, (Приједор: Музеј Козара, Бањалука: Архив Републике Српске, Удружење архивских радника Републике Српске, 2020)246, фуснота 64.

9 Архив Меморијалног музеј на Мраковици, Кутија Четничка документа, Ф21/158.

10 Васо Мијатовић је учествовао у српском устанку на Козари и Поткозарју, подигнуто у лето 1941. године. У Другој крајишкој НОУ бригади био је на дужности команданта Прве чете Трећег батаљона. Забијежено је да је у нападу на Врхпоље (тад у саставу Кључа, данас Санског Моста) августа 1942. године, чета под његовим вођством показала храброст у борби. Крајем октобра 1942. године, након неуспјелог партизанског напада на усташко упориште Стари Мајдан (Сански Мост), Мијатовић напушта партизане и прелази у четнике. На подручју Тимара (Приједор), Мијатовић је окупио сељаке у четничке јединице. Остварио је везе са Нијемцима који су га наоружавали мањим количинама оружја, а са друге стране борио се против комунистичког утицаја на својој територији и повремено се сукобљавао са партизанима. Према усташама форсирана је тактика „не дираш ме, не дирам те“. Том тактиком села под четничком управом, нису доживјела судбину „партизанских“ села која су масовно страдала. Ипак, ова тактика на крају рата је Васине четнике приморала да рат заврше међу посљедњим непријатељским снагама које су држале Приједор и Љубију. Након повлачења из Љубије, остатке четника Васе Мијатовића разоружале су усташе у Босанској Градишци. О његовој даљој судбини за сада немамо податке, постоје неке неповјерене информације да је завршио у емиграцији. – М. Gončín, *Друга крајишка народноослободилачка ударна бригада*, (Београд: Војноиздавачки завод, 1984) 59; В. Damjanović, S. Popović, *Šesta krajiška narodnooslobodilačka udarna brigada* (Београд: Војноиздавачки завод, 1985) 224, фуснота 530.

становништвом у Бусновима јер власт НДХ није имала утицаја на том подручју. Повремено је долазило до сукоба четника и партизана, а партизанске снаге ће, у октобру 1944. године, протјерати четнике из Буснова и ставити то подручје под своју контролу.¹¹ До краја Другог свјетског рата, Буснови ће остати под партизанском контролом уз повремене сукобе партизана и четника на ширем подручју око Буснова.

Иако се мемоарска грађа у начелу сматра извором другог реда, за многе периоде и догађаје она представља скоро једини извор. Њеном критичком анализом можемо прилично успјешно утврдити историјски истину о неком догађају.¹² Свјесни смо свих недостатака када су у питању сјећања свједока који се интервјуишу, као у нашем случају, седам и по деценија након догађаја чији су били савременици. Отежавајућу околност представља и младост нашег свједока у вријеме догађаја о којима је свједочио. Ипак, многе дијелове сјећања господина Стојића употпуњују и сачувани документи и спискови страдалих цивила из Буснова. Треба истаћи и чињеницу да су се у породици нашег свједока усмено преносила сјећања на тешке догађаје из Другог свјетског рата, која је слушао током одрастања. На крају, треба нагласити да је свједочење Милована Стојића у првом реду дио прошлости једне породице, а потом и читавог села.

Транскрипт сјећања

Други свјетски рат кад је почео, овдје у Бусновима биле су четири војске. И ту се није знало ни ко се за кога бори, него људи се сналазили, улазили у јединице, почели се борити, а најприје су усташе почеле палити горњи дио Буснова. То сам чуо као дијете и чуо сам да је Драшко Стојанчић, не знам откуд му пушкомитраљез, отишао на гробље и да је тамо отворио ватру којом је спречио продор усташа и зауставио уништење свог села.

Међутим, послје, негдје у јулу мјесецу (1941. прим. аутора) сам изгубио оца Вида Стојића. Он је са великим бројем цивила и обичних људи био отјеран из Буснова. Нису код себе имали ни оружја нити су били у каквој војсци. Отјерани су и негдје су поубијани. Шта је било са њима нико не зна још ни данас. Ја немам сазнања гдје ми је отац сахрањен, гдје је убијен, шта је било са њим, ништа не знам.

11 АБиХ, Фонд Земаљске комисије за Босну и Херцеговину за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача, Кут. 166, Инв. број: 56004, Записник састављен 7. августа 1946. г. за Мјесни одбор Буснови по Земаљској комисији за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача.

12 Ана, Šlibar, „Мемоарска грађа у Архиву Института за историју радничког покрета Хрватске“, *Časopis za suvremenu povijest*, Vol. 7, No 3. (1975), 110.

Знам да је овдје било и четника, и партизана, и Нијемаца и усташа и све су се те војске овдје тукле, и сналазиле и напуштале овај терен. Прво да кажем да се добро сјећам како смо побјегли у једну шуму када су се побили партизани и четници. Четници су били са источне стране, партизани су били са западне стране. Ми смо побјегли у шуму, у неке увале. Преко нас су се они тукли. Пуцало је преко нас. Један је четник погинуо тамо код школе, а од партизана није нико погинуо. Мога стрица, који је тада имао осамнаест година, ухватили су партизани јер су мислили да је четник. Тада су ухватили њега и још једног комшију Драгољуб Прерада и довели их ту до Стјепића Николе куће. Ту су их распремили и командант партизански наредио је да се одмах стрељају обојица. Овај комшија Драгоја бацио се том официру око врата и зајаукао, а овај мој стриц је остао укочен, нити је хтио молити ни говорити. Командант је наредио да се овај пусти, а мог стрица су убили и наредили да се одмах ту ископа рака, да се он ту сахрани без шкриње, без ичега, само да се загрне. Да се не смије возити у породицу, нити у кућу ни да се сахрани.

Пошто је мој стриц имао у партизанима колегу једног који се звао Благоја, Благоја чује да је мој стриц Слободан ухваћен и да ће бити убијен. Он је негдје нашао коња на брзину и појурио је, дошао на једно триста метара од места погубљења кад је чуо пуцањ. Кад је дошао на лице мјеста видио је да ми је стриц убијен, супротставио се том командиру и дошло је до једне теже аваде, могло је свашта бити. И онда је отишао овај што је наредио стрељање, а Благоја је преузео његову сахрану и наредио томе човјеку што је почео копати раку да је одмах загрне, дошао је кући мојој матери и рекао јој: „Ми ћемо наћи даску и направити шкрињу и њега ћемо довући овдје у собу, нека остане у кући ту ноћ, а послерије ће бити сахрањен као и други људи“. Мати је то прихватила и он је отишао, нашао даске, и коње и запрегу, довео шкрињу до куће и цијеле ноћи је та шкриња била у соби. Ујутро је била сахрана. Кад је спровод отишао, силна је крв била изашла, тако да се то морало брисати. Крв се била упила у даске. Тако да је он сахрањен као и остали људи.

Кад је рат већ био завршен, не знам која година је била, ја сам био мало јачи, сазнали смо да су се и партизани и четници повукли. У селу није више било борбе. Али је јављено да иду Нијемци и народ се био уплашио, али шта је ту је, ми смо морали бити и остати и чекати. Наишла је колона немачких војника, не велика група одједном, него све по двојица-тројица, па мало одстојање, па опет двојица-тројица и тако су пролазили скоро цијели дан крај наших кућа. Ишли су горе према Кључу, не знам куд су пошли,

углавном су ишли у томе правцу према југу. Они су навраћали у куће и тражили су храну. У нас је била сланина, сушила се и видјела се. Они су наилазили, узимали нож и сјекли по мало парче, колико може један човјек појести. Нису хтјели они први одсјећи пола, него су само помало сјекли и одлазили. Запамтио сам добро да сам стајао поред моје бабе и држао се за њену хаљину кад би они наишли. Доста њих ме је помиловало по глави. Тако су они пролазили читав дан, али ничију кућу нису оштетили. Нису никога убили, нису никога отјерали, нису направили никакве штете.

Шта је било у том нашем комшилуку? Био један наш комшија Драгутин Стојић. Он је имао 17-18 година. Кад је видио да Нијемци долазе, покушао је побјећи од своје куће преко једне њиве у једну шуму, Јасен звани. Кад је потрчао преко шуме, они су га примјетили, рекли: „Партизан, партизан!“ и пустили пса на њега. И пас је преко наше њиве отишао доле и тамо преко једне увале прешао, стигао тога Драгутина и ухватио га за хлаче. За тим кером су летила четворица-петорица наоружаних Нијемаца, а старјешина је био у нашем дворишту и чекао. Онда су довели тога Драгутина у наше двориште. Овом човјеку су рекли да он није партизан, да су сазнали да је цивил и онда су га пустили. Тако да је и он могао бити убијен, али, ето кажем, ти људи нису направили никакву штету никоме од нас у селу.

Кад се рат завршио, ми смо остали сирочад, нас троје дјеце и мати. Били смо биједа, тај стриц је погинуо који је био с нама, тај Слободан што су га убили партизани и нисмо у кући имали примања. Ни динара. Имали смо кромпир пресјећи, намазати соли и испећи, јести круха, јести крузе. Ја сам са крузом као дијете узимао мало ракије. И ђед мој Гаврил говорио је да ћу бити највећа пијаница, али ја сам ту ракију морао узимати зато што је круза била тврда, што нисам имао шта јести са крузом, да би ми отворила апетит. И тако смо се ми као дјеца напатили, а држава нам ништа није дала. Моја матера и све жене које су остале без мужева нису добијале никакву помоћ од државе јер су се њихови мужеви сматрали жртвама фашистичког терора, а не борцима. Према томе, нису никакве бенефиције користиле, тако да смо преживили под тешким условима. Послије се сналазило, радило се и живот је био све бољи и бољи.

Биле су и неке обавезе, морао си држави давати жито, па морао си држави ухранити свињу. Ја знам, ми немамо себи свињу, а хранили смо за Омарску свињу од 100 кила. Напишу колико кила свака кућа треба да дадне. Неко 200 кила, неко 150, неко 100. Пошто смо ми били сиромашнији, наша обавеза је била 100 кила. Ми смо купили прасе, и хранили и нашли неку жену, комшиницу с коњима која је радила, да одвуче свињу у Омарску. То је

била 1948. година, ја сам имао можда 12 година, ми смо гонили ту свињу у Омарску са том женом. И дођемо тамо. Они изважу и кажу нема довољно кила, вратите свињу. Замислите колика је то била неправда и колико је то било нељудски. И ми ону свињу вратили кући и поново је вратити кад је имала кила колико је одређено.

Онда је било наређено да се недељом мора ићи орати, сијати. Нема недеље, нема ништа. Ко нема запрегу, мораш ићи њему орати. Не питаш га ништа, само иди ори. Земља се одузимала, преко 100 дулума ко је имао одузимало се. Био је то процес тежак, али је народ био весео и радостан. Пјевало се и смијало се и биле пуне куће дјеце.

Прилог: Списак цивилних жртава из Буснова 1941–1945. године

1. Билбија Лука (?–1943), Буснови
2. Билбија Петар (?–1943), Буснови
3. Вучковић Јосип (1901–1941), Сасина
4. Вучковић (Лазе) Душан (1885–1941), Сасина
5. Вучковић (Михајло) Микајло (1880–1941), Сасина
6. Вучковић (Микајло) Обрад (1907–1941), Сасина
7. Вучковић (Михајло) Илија (1904–1941), Сасина
8. Вучковић (Михајло) Стојан (1900–1941), Сасина
9. Вучковац (Никола) Раде (1901–1942), Приједор
10. Гаврановић (Бранко) Милан (1922–1943), ?
11. Деспотовић (Ђурађ) Пантелија (1901–1941), Сасина
12. Живановић (Јован) Петар (1888–1941), Сасина
13. Живановић (Петар) Јосип (1911–1941), Сасина
14. Живановић (Петар) Урош (1915–1945), Њемачка
15. Квочка Милош (?–1945), Буснови
16. Кљајић (Глиша) Зорка (1916–1942), Буснови
17. Кљајић (Никола) Перо (1898–1941), Сасина
18. Кљајић (Перо) Милан (1919–1941), Сасина
19. Кљајић (Перо) Милорад (1925–1941), Сасина
20. Кљајић (Ристо) Војислав (1900–1941), Сасина
21. Кљајић (Саво) Ристо (1894–1941), Сасина
22. Кљајић (Симеун) Божо (1910–1941), Сасина
23. Кљајић Бошко (?–1941), Сасина
24. Кљајић (Тодо) Ђорђе (1901–1941), Сасина

25. Кнежевић (Мирко) Ранко (1925–1944), Приједор
26. Кондић (Р) Војислав (1910–1941), Сасина
27. Кондић (Миле) Вукашин (1912–1941), Сасина
28. Кондић (Миле) Драгутин (1922–1941), Сасина
29. Кондић (Ристо) Драгољуб (1912–1941), Сасина
30. Кондић (Тешо) Миле (1890–1941), Сасина
31. Костић Неђо (?–1943), Буснови
32. Курнога (Јово) Мирко (1906–1941), Сасина
33. Курнога (Јово) Костадин (1905–1941), Сасина
34. Лакић Милија (1899–1941), Буснови
35. Лакић (Илија) Милка (1904–1941), Приједор
36. Лакић (Илија) Стеван (1900–1941), Сасина
37. Љускота (Петар) Ђорђе (1878–1941), Сасина
38. Љускота (Ђорђе) Радојица (1912–1941), Сасина
39. Љускота (Ђорђе) Милорад (1917–1941), Сасина
40. Максимовић (Гавро) Гојко (1914–1941), Сасина
41. Максимовић (Стојан) Драган (1913–1941), Сасина
42. Максимовић (Тодор) Светозар/Свето (1912–1941), Сасина
43. Пантелић Душан (1913–1941), Буснови
44. Павић Милан (?–1941), Сасина
45. Радановић (Тодор) Станко (1890–1941), Сасина
46. Радановић (Јован) Стана, (1892–1941), Сасина
47. Радановић Душан (?–1941), Сасина
48. Радановић Живко (?–1941), Сасина
49. Радановић Милица (?–1941), Сасина
50. Радић (Голуб) Лазар (1901–1941), Приједор
51. Радић (Голуб) Миленко (1915–1941), Приједор
52. Радић (Ристо) Станоје (1904–1941), Козарац
53. Радић (Перо) Обрад (1905–1941), Сасина
54. Рушчић (Петар) Драгутин (1914–1941), Сасина
55. Савић (Миле) Милош (1912–1941), Сасина
56. Савић (Симо) Радојица/Раде (1912–1941), Сасина
57. Стјепић (Марко) Перо (1883–1941), Сасина
58. Стјепић (Миће) Лазар (1880–1941), Сасина
59. Стјепић (Лазар) Недељко (1920–1941), Сасина
60. Стјепић (Марко) Перо (1875–1941), Сасина
61. Стјепић (Стојан) Душан (1915–1941), Сасина
62. Стјепић (Којо) Ристо (1887–1942), Приједор

63. Стјепић (Симо) Жарко (1912–1941), Сасина
64. Стојанчић (Перо) Никола (1908–1941), Сасина
65. Стојанчић (Обрад) Ранко (1910–1941), Сасина
66. Стојанчић (Миле) Анђа (1888–1941), Сасина
67. Стојанчић (Обрад) Милосав (1910–1941), Сасина
68. Стојанчић (Јово) Милош (1912–1941), Сасина
69. Стојанчић (Ристо) Лазар (1907–1942), Буснови
70. Стојић (Љубомир) Милева (1885–1942), Сански Мост
71. Стојић (Ђурђе) Обрад (1894–1941), Сасина
72. Стојић (Гавро) Милева (1885–1942), Приједор
73. Стојић (Саво) Мика (1906–1942), Буснови
74. Стојић (Илија) Симо (1886–1943), Буснови
75. Стојић (Илија) Душан (1896–1941), Буснови
76. Стојић (Владимир) Вид (1909–1941), Сасина
77. Стојић (Владимир) Слободан (1925–1943), Буснови
78. Топић (Благоја) Гавро (1894–1941), Сасина
79. Топић (Лука) Илија (1914–1941), Сасина
80. Топић (Миле) Гавро (1897–1941), Сасина
81. Топић (Стево) Ђорђо (1887–1941), Сасина
82. Топић (Гавро) Угљеша (1909–1943), Приједор
83. Топић (Јово) Тодор (1904–1941), Сасина
84. Тошић (Митар) Милутин (1913–1941), Сасина
85. Ђук Јаков (1877–1943), Приједор
86. Ђирић (Симеун) Велимир/Вељко (1907–1941), Сасина
87. Ђирић (Симеун) Благоја (1900–1941), Сасина
88. Шпирић (Ђурађ) Обрад (1911–1941), Сасина
89. Шпирић Ристо (?–1941), Сасина
90. Шунић (Глишо) Милка (1916–1941), Сасина
91. Шунић Дева (1885–1943), Буснови

СПИСАК ИЗВОРА И ЛИТЕРАТУРЕ

Извори:

- *Архив Босне и Херцеговине*, Фонд Земаљске комисије за Босну и Херцеговину за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача
- *Меморијални музеј на Мраковици*

Интернет извори:

<https://www.muzejgenocida.rs>

Литература:

- Адамовић, Ведрана. *Године страдања 1941/42. – НДХ и њени злочини над српским народом у Приједору и околини 1941/42: Прилози проучавању злочина геноцида над српским народом у Пошкочарју* - друго издање. Бањалука-Приједор: Музеј Козара, Архив Републике Српске, Удружење архивских радника Републике Српске, 2020.
- Damjanović, Branko i Savo Popović. *Šesta krajiška narodnooslobodilačka udarna brigade*. Beograd: Vojnoizdavački zavod, 1985.
- Gončin, Milorad. *Druga krajiška narodnooslobodilačka udarna brigada*. Beograd: Vojnoizdavački zavod, 1984.
- Šlibar, Ana. „Memoarska građa u Arhivu Instituta za historiju radničkog pokreta Hrvatske“. *Časopis za suvremenu povijest*, Vol. 7, No 3. (1975), 108-115.

Boris RADAKOVIĆ, historian
Memorial Museum in Mrakovica
borisradakovic7@gmail.com

MEMORIES OF MILOVAN STOJIĆ FROM BUSNOVI ON THE SECOND WORLD WAR AND THE POST-WAR YEARS

Summary

This text records the testimony of Milovan Stojić from Busnovi near Prijedor. Milovan was born in 1936 in Busnovi, where he still lives. He recalled the events of the Second World War in the area of his village and the situation during the first post-war years. Before the text of the testimony of Milovan Stojić, the author, based on the original material, presented the situation in the village of Busnovi in the time before and after the suffering of the Serbian population from the village of Busnovi. In the aforementioned village of Busnovi, after analyzing the available source materials, the author established that 91 Serbian civilians from the village of Busnovi were killed during the Second World War. Most of the Serbs from this village were killed in the summer of 1941, and they were killed by Croatian and Muslim Ustashas from the village of Sasina near Sanski Most.

Keywords: Busnovi, Chetniks, partisans, Ustashas, Germans, communists, suffering of civilians, poverty.